

УДК 378.1:004.08

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/75-2-7>

Микола ЛЕВЧЕНКО,

orcid.org/0000-0002-4069-1729

*кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри культурології, декан факультету культури і мистецтв
Херсонського державного університету
(Херсон, Україна) 5172029@gmail.com*

Віталій РАКОВИЧ,

orcid.org/0000-0002-5373-082X

*кандидат педагогічних наук,
завідувач кафедри образотворчого мистецтва і дизайну
Херсонського державного університету
(Херсон, Україна) Matiss@ksu.ks.ua*

Ольга ГУЛЯЄВА,

orcid.org/0000-0003-4611-7303

*кандидатка мистецтвознавства,
старша викладачка кафедри образотворчого мистецтва і дизайну
Херсонського державного університету
(Херсон, Україна) goyliayeva@gmail.com*

ІННОВАЦІЇ ТА ВИКЛИКИ ПЛАГІАТУ В ЕПОХУ ГЛОБАЛЬНОЇ ЦИФРОВОЇ КУЛЬТУРИ

У дослідженні розглянуто питання значення та ролі академічної доброчесності. Актуальність даної проблематики визначається тим, що уникнення плагіату є однією з головних умов досягнення високої репутації в науковій діяльності в глобалізованому світі. У статті розкрито трактування понять «плагіат» та «академічна доброчесність», визначено основні аспекти дотримання академічної доброчесності. З'ясовано, що цільовою групою даної діяльності є дослідники, науково-педагогічні працівники, здобувачі освіти закладів вищої освіти та працівники підприємств, які здійснюють наукову, науково-технічну, художню та інноваційну діяльність разом із закладами вищої освіти. Визначено три категорії дій, які є ознаками плагіату: дії, які є плагіатом у розумінні авторського права, але не є академічним плагіатом; дії, які є плагіатом як у розумінні авторського права, так і академічним плагіатом; дії, які є академічним плагіатом, але не є плагіатом у розумінні авторського права. Це розмежування важливе, оскільки плагіат і академічний плагіат мають різні правові наслідки. У першому випадку йдеться про захист авторських прав відповідно до цивільного законодавства та (або) притягнення плагіатора до адміністративної чи кримінальної відповідальності, що здійснюється в судовому порядку. Другий випадок стосується заходів, передбачених законодавством про освіту («академічна відповідальність») та науку й застосовуваних у позасудовому порядку. Досліджено, в яких випадках науковці та здобувачі освіти порушують принципи академічної доброчесності та визначено відповідальність за них. В основних результатах дослідження подано ключові інновації академічної недоброчесності. До них належать використання штучного інтелекту, зокрема Chat GPT, тощо. Представлено та проаналізовано основні програми перевірки текстів на плагіат, які використовуються для виявлення текстів, написаних за допомогою штучного інтелекту. Основні складові академічної доброчесності, визначені законодавством у сфері наукової діяльності, мають бути підкріплені нормативно-правовими актами з питань інтелектуальної власності. Розглядаються питання академічної доброчесності й відповідальності за її порушення в науковій діяльності та використанні об'єктів інтелектуальної власності.

Ключові слова: академічна доброчесність, наукова діяльність, інноваційні інструменти, інтелектуальна власність, відповідальність.

Mykola LEVCHENKO,

orcid.org/0000-0002-4069-1729

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Professor at the Department Cultural Studies, Dean of the Faculty of Culture and Arts
Kherson State University
(Kherson, Ukraine) 5172029@gmail.com*

Vitalii RAKOVYCH,
 orcid.org/0000-0002-5373-082X
 Candidate of Pedagogical Sciences,
 Head of the Department of Fine Arts and Design
 Kherson State University
 (Kherson, Ukraine) Matiss@ksu.ks.ua

Olha HULIAIEVA,
 orcid.org/0000-0003-4611-7303
 Candidate of Art History,
 Senior Lecturer at the Department of Fine Arts and Design
 Kherson State University
 (Kherson, Ukraine) goyliayeva@gmail.com

INNOVATIONS AND CHALLENGES OF PLAGIARISM IN THE ERA OF GLOBAL DIGITAL CULTURE

The study examines the importance and role of academic integrity. The relevance of this issue is determined by the fact that avoiding plagiarism is one of the main conditions for achieving a high reputation in scientific activity in a globalized world. The article reveals the interpretation of the concept of «plagiarism» and «academic integrity» and describes the main aspects of its observance. It was found that the target group of this activity are researchers, scientific and pedagogical workers and students of higher education institutions and employees of enterprises that carry out scientific, scientific, technical, artistic and innovative activities together with higher education institutions. Three categories of actions that are signs of academic dishonesty plagiarism are defined: actions that are plagiarism in the sense of copyright, but are not academic plagiarism; actions that are both plagiarism in the sense of copyright and academic plagiarism; actions that constitute academic plagiarism but are not copyright plagiarism. This distinction is important because plagiarism and academic plagiarism have different legal consequences. In the first case, it is about the protection of copyright in accordance with civil legislation and (or) bringing the plagiarist to administrative or criminal responsibility, which is carried out in court. The second case concerns the measures provided for by the legislation on education («academic responsibility») and science and applied extrajudicially. It has been investigated in which cases scientists and students of education violate the principles of academic integrity and responsibility for them. In the main results of the study, the main innovations of academic dishonesty are presented. These include the use of artificial intelligence, Chat GPT and others. The main plagiarism text checking programs used to detect texts written by artificial intelligence are presented and analyzed. The main components of academic integrity, defined by legislation in the field of scientific activity, should be supported by normative legal acts on intellectual property issues. The author considers the issue of academic integrity and responsibility in scientific activity and considers the issue of the use of intellectual property objects in scientific activity.

Key words: *academic integrity, scientific activity, innovative tools, intellectual property, responsibility.*

Постановка проблеми. У сучасному контексті відсутність плагіату та дотримання академічної доброчесності визнаються одними з ключових цінностей, що визначають пріоритети й напрями розвитку освітньої та наукової функцій на національному й міжнародному рівнях. Поняття академічної доброчесності є багатограним і містить значну кількість вимог до представників академічної спільноти та здобувачів закладів вищої освіти. Плагіат є вкрай негативним явищем, яке знижує авторитет сучасної освіти й науки в суспільстві. Сьогодні вже не дивно знайти плагіат у роботах деяких державних службовців. Увесь цивілізований світ приділяє увагу питанню забезпечення академічної доброчесності та запобігання академічному плагіату як на національному рівні, так і на рівні різних неурядових організацій та провідних вищих навчальних закладів і наукових та науково-дослідних установ. З огляду на це,

проблема плагіату, його природи та особливостей правового регулювання є актуальною й потребує комплексного дослідження.

Аналіз досліджень. Вивченню плагіату як складової доброчесності присвячено значну кількість наукових досліджень. Проте аналіз наукової літератури свідчить про відсутність обґрунтованих критеріїв та показників для оцінювання рівня плагіату в науковому тексті. Так, О. Бернацький надає велике значення питанню плагіату, тобто привласненню окремими учасниками ідей, розробок та результатів досліджень інших осіб і використання їх як власних наукових результатів, позицій, думок тощо (Бернацький, 2020). І. Варава розглядає поняття «академічна доброчесність», наголошуючи на важливості створення умов для запобігання академічній недоброчесності в університетах та середовищах наукової й професійної комунікації (Варава, 2019). Ю. Геряк,

А. Берко визначають проблему плагіату та її значення в сучасному суспільстві, а також аналізують останні дослідження й публікації щодо сучасних методів виявлення плагіату з використанням інтелектуальних інформаційних технологій (Геряк, Берко, 2023). М. Дурман, О. Дурман з'ясовують, що принципи академічної доброчесності, ймовірно, ґрунтуються на етичних принципах. Коли освіта розглядається як «товар», у молодого покоління формується хибне уявлення про академічний та соціальний/професійний успіх за будь-яку ціну (Дурман, Дурман, 2021). В. Зуєва визначає шляхи подальшого розвитку національного законодавства у сфері регулювання авторського права (Зуєва, 2018). А. Колесніков досліджує проблему плагіату в освітньому й науковому середовищах та окреслює перспективи інтеграції платформи Unischeck з національними репозиторіями наукових текстів (Колесніков, 2019). М. Міщенко з'ясовує поняття плагіату в культурно-мистецькій сфері, його зв'язок зі збільшенням масштабів плагіату та його інтенсифікацією через надмірне споживання сучасною людиною екранних продуктів (Міщенко, 2018). О. Прокопова, О. Ляска присвячують статтю питанню відданості принципу академічної доброчесності, який має стати частиною академічної етики на університетському рівні, підкріпленої бажанням і прагненням впроваджувати нові моделі та принципи академічних змін (Прокопова, Ляска, 2021). О. Чепис, Т. Чепис аналізують судову практику щодо студентського плагіату в Україні (Чепис, Чепис, 2020). Л. Філіпенко, О. Думанський, О. Козак досліджують, у яких випадках науковці та здобувачі освіти можуть бути притягнуті до академічної відповідальності за порушення принципів академічної доброчесності (Філіпенко, Думанський, Козак, 2023). Н. Юрко, І. Стифанишин, У. Проценко обговорюють основні види та суперечливі аспекти академічного плагіату (Юрко, Стифанишин, Проценко, 2020). І. Якубівський констатує, що вітчизняні дослідники переважно розглядають академічний плагіат як різновид плагіату та оцінюють його як рід і вид (Якубівський, 2023).

Мета статті – визначити основні інновації та виклики плагіату в епоху глобальної цифрової культури.

Виклад основного матеріалу. Термін «плагіат» запроваджений в Україні понад двадцять років тому та означає оприлюднення твору або його частини в оригінальній або зміненій формі, зокрема й оприлюднення перекладу твору або його частини іноземною мовою, під іменем особи, яка не є автором. Плагіат є формою порушення автор-

ських прав, а академічний плагіат – порушенням академічної доброчесності (Варава, 2019: 23).

Вищенаведене трактування поняття «плагіат» частково перетинається з терміном «академічний плагіат» (Зуєва, 2018: 96). Зауважимо, що є три категорії дій, які мають ознаки плагіату:

Дії є плагіатом у розумінні авторського права, але не є академічним плагіатом (наприклад, коли автор публікує літературний твір, створений іншою особою, під своїм іменем).

Дії, які одночасно є плагіатом у розумінні авторського права та академічним плагіатом (наприклад, використання науковцем у своїй монографії цитат із наукової праці іншого науковця без зазначення автора та джерела).

Дії, які не є плагіатом у розумінні авторського права, але є академічним плагіатом (наприклад, коли вчений відтворює у своїй дисертації зміст наукової концепції, розробленої іншим вченим, і викладає її своїми словами).

Плагіат є елементом інтелектуальної власності, а захист інтелектуальної власності громадян гарантується на конституційному рівні. Плагіат як вид порушення права інтелектуальної власності характеризується зловживанням авторським правом на чужий об'єкт інтелектуальної власності або отриманням економічного та наукового результату (Прокопова, Ляска, 2021: 156).

Основні цінності академічної доброчесності подано в таблиці 1.

Під зловживанням авторським правом мається на увазі протиправна умисна дія, спрямована на створення будь-яким способом уявлення про те, що авторське право на об'єкт права інтелектуальної власності належить особі, яка не брала участі в його створенні. При цьому плагіат є порушенням як незареєстрованих, так і зареєстрованих прав інтелектуальної власності, оскільки, крім зловживання авторським правом, містить також незаконне використання твору без згоди чи дозволу правовласника.

Вважається, що від ефективності захисту прав інтелектуальної власності залежить розвиток творчого та інтелектуального потенціалу населення й визнання країни повноправним учасником міжнародного ринку інтелектуальної власності.

Захист прав інтелектуальної власності створює необхідні умови для того, щоб відповідні державні органи (правоохоронні органи, органи контролю та їх посадові особи) відновлювали порушені права на об'єкт права інтелектуальної власності, запобігали таким порушенням, а також притягували правопорушників до юри-

Основні цінності академічної доброчесності

Цінність	Характеристика
Чесність	Прагненню академічної спільноти до істини й знань сприяє інтелектуальна та особиста доброчесність у навчанні, викладанні, дослідженнях і служінні державі.
Справедливість	Спільнота академічної доброчесності встановлює чіткі й прозорі очікування, практики й стандарти для сприяння рівності у відносинах між здобувачами освіти, викладачами та адміністрацією.
Довіра	Товариства академічної доброчесності сприяють створенню взаємної довіри. Довіра заохочує й підтримує вільний обмін ідеями. Своєю чергою, наукові дослідження можуть максимізувати дослідницький потенціал.
Повага	Чесні академічні спільноти цінують взаємодію, співпрацю та участь у навчанні, а також поважають і цінують розмаїття поглядів і думок.
Мужність	Сміливість проявляється в переході від розмов про цінності до дій і захисту цінностей перед викликами. Сміливість вимагає рішучості та зосередженості.
Відповідальність	Ці цінності ґрунтуються на принципі особистої відповідальності та підкріплені готовністю людей моделювати відповідальну поведінку.

Джерело: розроблено авторами на основі аналізу (Філіпенко, Думанський, Козак, 2023).

дичної відповідальності, які завдають шкоди правам і законним інтересам. Ці заходи полягають у припиненні порушення, відновленні прав порушених правласників та притягненні до відповідальності осіб, винних у неправомірному використанні об'єктів авторського права (Чепис, Чепис, 2020: 53).

За останні кілька років питання академічної доброчесності в Україні пододало шлях від абсолютно нової теми до всебічно досліджуваної освітньою та науковою спільнотою проблематики. Про це свідчить той факт, що зміст, складові та види порушень академічної доброчесності (зокрема, визначення академічного плагіату), а також відповідні варіанти санкцій стають усе більш поширеними в сучасному цифровому світі. Проблема академічної недоброчесності в Україні кількісно перебільшена (Україна є «світовим лідером» за часткою шахрайства на іспитах, часткою різнома-

нітних робіт, завантажених здобувачами освіти з інтернету). Якщо порівнювати з іншими видами академічної діяльності, то низька якість виконання робіт в університетах може бути пов'язана з їхнім низьким статусом. Для розв'язання вищевказаних проблем вже розроблено низку інструментів з метою мінімізації шахрайства в навчанні здобувачів освіти (Юрко, Стифанишин, Проценко, 2020: 3).

Проблема академічної доброчесності набула особливої гостроти з розвитком Інтернету, який значно полегшив доступ до інформації. З метою забезпечення надання якісних освітніх послуг в Україні запроваджено міжнародні академічні стандарти та правила, спрямовані на запобігання плагіату, який є однією з форм порушення академічної доброчесності.

Під академічною доброчесністю в науці розуміється сукупність етичних принципів і правил,

Рис. 1. Аспекти поваги до академічної доброчесності дослідників

Джерело: розроблено авторами.

яких мають дотримуватися всі учасники освітнього процесу з метою забезпечення довіри до результатів навчання та наукових результатів (Міщенко, 2018: 135). До академічного плагіату належать самоплагіат, фальсифікація, упереджене оцінювання та багато інших видів діяльності.

Загалом, існують певні умови, що часто зумовлюють виникнення академічної недоброчесності, зокрема програми, які виконують завдання, призначені лише розумним формам життя. Йдеться про штучний інтелект (ШІ). Інновації у сфері ШІ впливають на різні сфери людського життя, особливо на окремі аспекти освітньої галузі.

Штучний інтелект працює у сфері академічної доброчесності вже кілька років, але поява таких сервісів, як ChatGPT від OpenAI, стала синонімом появи академічної недоброчесності серед здобувачів освіти. Чат-боти на основі штучного інтелекту – це нейронні мережі, розроблені спеціально як персональні асистенти. До їхніх основних функцій належать: взаємодія зі співрозмовниками, відповіді на запитання, настанови та поради (Геряк, Берко, 2023: 240).

Однією з проблем використання цього сервісу є те, що ChatGPT-3 може бути застосований для отримання несправедливої переваги одного здобувача над іншим. Наприклад, якщо здобувач освіти має доступ до GPT-3 і використовує його для виконання різних видів письмових завдань, це може зумовити несправедливу перевагу над іншими здобувачами, які не мають доступу до GPT-3. Відповідно, це може призвести до несправедливості в процесі оцінювання та порушення академічної доброчесності (Юрко, Стифанишин, Проценко, 2020: 4).

Широке використання штучного інтелекту має один позитивний результат: підвищення інтересу до академічної доброчесності в академічних колах. Постачальники послуг із виявлення плагіату в наукових роботах уже розробили спеціалізоване програмне забезпечення для перевірки тексту. Серед таких програм можна назвати:

1. GPTZero;
2. AI-Writing Check;
3. CrossPlag;
4. OpenAI та інші (Дурман, Дурман, 2021: 104).

Усі ці інструменти базуються на штучному інтелекті та здатні розрізняти тексти, написані людиною та ШІ. Наприклад, сервіс GPTZero здатний аналізувати випадковість і однотипність текстів. За словами розробників, додаток надає інформацію про плагіат із високою точністю для текстів, написаних людиною, і середньою – для текстів, написаних штучним інтелектом.

Широке використання штучного інтелекту поступово змінює освітнє середовище. Однак штучний інтелект можна використовувати для допомоги викладачам у навчальному процесі або для створення персоналізованого навчального середовища. Це не порушує принцип академічної доброчесності.

У сучасному цифровому світі майже неможливо уникнути плагіату, оскільки існує велика кількість інноваційних технологічних інструментів. З огляду на це, важливо надати рекомендації щодо механізмів виявлення ризиків плагіату в сучасному глобалізаційному світі (Філіпенко, Думанський, Козак, 2023: 5). Назвемо основні з них.

5. Ознайомити всіх учасників науково-освітнього процесу з нормами академічної доброчесності;

6. Систематично інформувати науково-педагогічних працівників і здобувачів освіти в закладах вищої освіти про необхідність дотримання принципів і правил академічної доброчесності;

7. Організувати семінари з питань академічної культури у сферах науки та освіти;

8. Інформувати здобувачів вищої освіти про вимоги щодо дотримання правил академічної доброчесності під час підготовки дипломних робіт (проектів);

9. Підвищувати зацікавленість завідувачів кафедр, деканів факультетів, членів екзаменаційних комісій та інспекторів у проведенні перевірки кваліфікаційних робіт відповідно до принципів академічної доброчесності;

10. Перевіряти кваліфікаційні документи на плагіат із використанням відповідного обладнання та програмного забезпечення.

11. Заходи щодо захисту академічної доброчесності, яких мають дотримуватися здобувачі освіти (Чепис, Чепис, 2020: 53):

12. Самостійно виконувати навчальну роботу, поточні завдання та підсумковий контроль результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога буде застосовуватися з урахуванням індивідуальних потреб та здібностей). При використанні ідей, розробок, описів та даних необхідно посилатись на джерела.

13. Дотримуватися законодавства про авторське право та суміжні права.

14. Надавати достовірну інформацію про результати навчальної (наукової, творчої) діяльності, методи дослідження та джерела інформації.

Висновки. Отже, академічна доброчесність має значний вплив на якість освіти, оскільки ґрунтується на базових цінностях, які визначають поведінку всіх учасників освітнього процесу.

Цими основними цінностями є чесність, справедливість, довіра, повага, мужність і доброчесність в освіті. На академічну доброчесність впливають такі фактори, як морально-етичні норми, бажання учасників освітнього та наукового середовища не хестувати правилами академічної доброчесності та пов'язаними з ними кодексами поведінки.

У сучасному суспільстві штучний інтелект пропонує багато нових можливостей для освіти й науки загалом та наукових досліджень зокрема. Однак він також зумовлює появу нових етичних та моральних викликів, які необхідно визнати й знайти шляхи їх подолання. Штучний інтелект присутній у сфері академічної доброчесності вже кілька років, але поява таких сервісів, як ChatGPT

від OpenAI, може зумовити виникнення академічної недоброчесності серед здобувачів освіти та дослідників.

Важливими аспектами проблеми академічної недоброчесності в контексті застосування ШІ є:

1) активне використання спеціалізованого програмного забезпечення для виявлення плагіату в текстах, створених як людьми, так і ШІ;

2) навчання академічного письма та дотримання принципів академічної доброчесності.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні впливу штучного інтелекту на запобігання плагіату, зокрема в розробці нових методів виявлення плагіату в роботах, створених за допомогою штучного інтелекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бернацький О. В. Плагіат як порушення права інтелектуальної власності. *Права людини в Україні: минуле, сьогодні, майбутнє*. 2020. № 1. С. 74–76. URL: https://library.pp-ss.pro/index.php/ndippsn_20201210/article/view/bernatsskyi/419 (дата звернення: 14.05.2024).
2. Варавва І. М. Проблема академічної доброчесності у сучасному суспільно-освітньому середовищі. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2019. № 66. С. 22–26. URL: <http://www.chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/66-2019/7.pdf> (дата звернення: 14.05.2024).
3. Геряк Ю., Берко А. Інтелектуальна система виявлення плагіату в технічних текстах. *Information systems and networks*. 2023. № 14. С. 236–247. DOI: <https://doi.org/10.23939/sisn2023.14.235>
4. Дурман М. О., Дурман О. Л. Константа академічної доброчесності в науковій етиці. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 21. С. 100–106. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/21_2021/17.pdf (дата звернення: 14.05.2024).
5. Зуєва В. О. Питання визначення та форми попередження плагіату. *Юридичний вісник*. 2018. № 1. С. 94–100. URL: <http://surl.li/tjnor> (дата звернення: 14.05.2024).
6. Колесніков А. Академічна доброчесність в українському освітньо-науковому просторі: проблеми та соціальні загрози. *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*. 2019. № 24. С. 122–128. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38304/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2.pdf> (дата звернення: 14.05.2024).
7. Міщенко М. О. Плагіат як невід'ємна складова залучення людини до екранного простору. *Культурологічна думка*. 2018. №13. С. 132–137. URL: https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD13_Mishchenko.pdf (дата звернення: 14.05.2024).
8. Прокопова О., Ляска О. Проблема плагіату в контексті академічної етики. *Scientific collection «Interconf»*. 2021. № 46. С. 150–158. URL: <http://surl.li/tjntz> (дата звернення: 14.05.2024).
9. Чепис О. І., Чепис Т. В. Студентський та учнівський плагіат як порушення принципу академічної доброчесності: причини та шляхи подолання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. № 61(2). С. 51–55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-3322.61-2.12>
10. Філіпенко Л. В., Думанський О. В., Козак О. В. Академічна доброчесність в науковому та освітньому середовищі закладів освіти України: погляд крізь призму наявності штучного інтелекту. *Академічні візії*. 2023. № 19. С. 1–9. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7966703>
11. Юрко Н. А., Стифанишин І. М., Проценко У. М. Академічний плагіат: основні різновиди та дискусійні аспекти. *International scientific e-journal АЮГОΣ*. 2020. № 7. С. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.36074/2663-4139.07.03>
12. Якубівський І. Є. Академічний плагіат як вид порушення академічної доброчесності. *Нове українське право*. 2023. № 4. С. 127–134. URL: <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/522> (дата звернення: 14.05.2024).

REFERENCES

1. Bernatsskyi O. V. (2020) Plahiat yak porushennia prava intelektualnoi vlasnosti. [Plagiarism as a violation of intellectual property rights. Human rights in Ukraine: past, present, future] *Prava liudyny v Ukraini: mynule, sohodennia, maibutnie – Human rights in Ukraine: past, present, future*, 1. 74–76. Retrieved from: https://library.pp-ss.pro/index.php/ndippsn_20201210/article/view/bernatsskyi/419 [in Ukrainian].
2. Varava I. M. (2019) Problema akademichnoi dobrochesnosti u suchasnomu suspilno-osvitnomu seredovyschi. [The problem of academic integrity in the modern social and educational environment] *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Dragomanova – Scientific journal of the M.P. Dragomanov NPU*, 66. 22–26. Retrieved from: <http://www.chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/66-2019/7.pdf> [in Ukrainian].

3. Heryak Yu., & Berko A. (2023) Intelktualna systema vyjavlennia plahiatu v tekhnichnykh tekstakh. [Intellectual system of plagiarism in technical texts] *Information systems and networks*, 14. 236–247. <https://doi.org/10.23939/sisn2023.14.235> [in Ukrainian].
4. Durman M. O., & Durman O. L. (2021) Konstanta akademichnoi dobrochesnosti v naukovii etytsi. [The constant of academic integrity in scientific ethics. Investments: practice and experience] *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 21. 100–106. Retrieved from: http://www.investplan.com.ua/pdf/21_2021/17.pdf [in Ukrainian].
5. Zuiyeva V. O. (2018) Pytannia vyznachennia ta formy poperedzhennia plahiatu. [The question of definition and forms of prevention of plagiarism] *Yurydychnyi visnyk – Legal Bulletin*, 1. 94–100. Retrieved from: <http://surl.li/tjnop> [in Ukrainian].
6. Kolesnikov A. (2019) Akademichna dobrochesnist v ukrainskomu osvithno-naukovomu prostori: problemy ta sotsialni zahrozy. [Academic integrity in the Ukrainian educational and scientific space: problems and social threats] *Rehionalni aspekty rozvytku produktyvnykh syl Ukrainy Regional aspects of the development of productive forces of Ukraine*, 2. 122–128. Retrieved from: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38304/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2.pdf> [in Ukrainian].
7. Mishchenko M. O. (2018) Plahiat yak nevid'iemna skladova zaluchennia liudyny do ekrannoho prostoru. [Plagiarism as an integral component of human involvement in the screen space. *Kulturolohichna dumka – Cultural thought*, 13. 132–137. Retrieved from: https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD13_Mishchenko.pdf [in Ukrainian].
8. Prokopova O., & Liaska O. (2021) Problema plahiatu v konteksti akademichnoi etyky. [The problem of plagiarism in the context of academic ethics] *Scientific collection «Interconf»*, 46. 150–158. Retrieved from: <http://surl.li/tjntz> [in Ukrainian].
9. Chepys O. I., & Chepys T. V. (2020) Studentskyi ta uchnivskyi plahiat yak porushennia pryntsyphu akademichnoi dobrochesnosti: prychny ta shliakhy podolannia. [Student and student plagiarism as a violation of the principle of academic integrity: causes and ways to overcome it] *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, 61(2). 51–55. <https://doi.org/10.32782/2307-3322.61-2.12> [in Ukrainian].
10. Filipenko L. V., Dumanskyi O. V., & Kozak O. V. (2023) Akademichna dobrochesnist v naukovomu ta osvithnomu seredovyschi zakladiv osvity Ukrainy: pohliad kriz pryzmu naiavnosti shtuchnogo intelektu. [Academic integrity in the scientific and educational environment of educational institutions of Ukraine: a view through the prism of the presence of artificial intelligence] *Akademichni vizii – Academic visions*, 19. 1–9. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7966703> [in Ukrainian].
11. Iurko N. A., Styfanyshyn I. M., & Protsenko U. M. (2020) Akademichnyi plahiat: osnovni riznovydy ta diskusini aspekty. [Academic plagiarism: main varieties and debatable aspects] *International scientific e-journal ΛΟΓΟΣ*, 7. 1–5. <https://doi.org/10.36074/2663-4139.07.03> [in Ukrainian].
12. Iakubivskyi I. Ye. (2023) Akademichnyi plahiat yak vyd porushennia akademichnoi dobrochesnosti. [Academic plagiarism as a type of violation of academic integrity] *Nove ukrainske pravo – New Ukrainian law*, 4. 127–134. Retrieved from: <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/522> [in Ukrainian].